

ook geen rangorde in de verhouding tusschen kerkeraad, classe en synode. De groote vergadering had wel een zekere zeggenschap over de kleine, maar het bedoelde gezag was in geen deele onbeperkt en volstrekt, maar wel uitdrukkelijk aan Gods Woord gebonden. En het had ook voorts zijn grond niet in meerdere hoogeheid, maar alleen in meerdere talrijkheid. Wat de hoogeheid betreft werd uitdrukkelijk uitgesproken, dat juist de kerkeraad boven de classis stond en de classe weer boven de synode."

Het gezag van de meerdere vergaderingen zou onder ons nooit een punt van geschil geworden zijn, wanneer we bij onze beschouwing van het kerkelijk leven steeds mochten uitgaan van de liefde van Christus en geen zondige menselijke factoren lieten gelden.

Uit den regel: „Eén is uw Meester, n.l. Christus en gij zijt allen broeders" (Matth. 23⁸), terwijl de Meester zelf „onder de Zijnen is als één die dient" (Luc. 22²⁷) volgt het goddelijk gebod tot kerkverband, evenals dat tot éénheid met allen, die van één belijdenis zijn, en tot wegruiming van alle hinderpalen.

De apostelen des Heeren redeneeren, zooals vanzelf spreekt, in denzelfden geest, „God is geen God van verwarring, maar van vrede, zooals in alle kerken (*ecclesiis*) der heiligen" (1 Cor. 14³³). „Het opzicht over de kudde van den Oversten Herder mag niet dwingend zijn, noch als heerschappij voerende" (1 Petr. 5^{2, 3}).

Waar hier in heel de Heilige Schrift niets tegenover staat, is door haar de vraag, wie de meeste is, en dus alle „hogere" macht van Dr. M. Bouwman a fortiori veroordeeld, evenals de door hem geponeerde „ondergeschiktheid".

Niettemin ligt er wel een klimax in 't gezag der meerdere vergaderingen. Immers naarmate de vergaderingen méér kerken vertegenwoordigen, neemt haar verantwoordelijkheid toe, en daarmee, wanneer ze haar roeping blijken te verstaan, ook het zedelijk overwicht.

Dit maakt echter niet grooter en hooger, maar kleiner en afhankelijker.

Wanneer de liefde heerscht in de vergaderingen der kerken, dan is er vanzelf ook de onderwerping. De liefde overwint altijd en vanzelf en Gods Woord is overtuigend.

Wat de macht betreft, men kan ook betoogen, zooals Dr. A. Kuyper wel gedaan heeft, dat de meerdere vergadering feitelijk een lagere macht is, omdat de kerkeraad altijd de lastgever blijft van de classis, en deze weer van de synode. Onze conclusie mag zijn: grotere verantwoordelijkheid maakt het gezag meer dienend, maar verhoogt het tevens.

Keeren wij nu weer terug tot de vraag, die hier in 't geding is, of de meerdere vergaderingen als „hogere vergaderingen" eigenmachtig in de zaken van de plaatselijke kerk mogen ingrijpen, dan moet deze met alle beslistheid, ik zou haast zeggen „felheid", ontkennend worden beantwoord. We merken dan „de klauw van het beest".

Dit raakt het leven van de plaatselijke kerk, en dus van de kerk hier op aarde.

Immers, wanneer de synodes op dit punt van zichzelf bevoegdheid hebben, dan hebben ze 't ook in andere zaken.

Dan is in principe de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk prijs gegeven en zijn de meerdere vergaderingen als hogere besturen erkend.

Dit neemt de vrijheid der kerken weg en ontstaat het ambt van de verantwoordelijkheid, wat vloekt met den eed der bevestiging, waarmee ieder ambtsdrager rechtstreeks voor God staat.

De kerken worden daardoor opgesmolten in een valsche eenheid, niet gegrond in de belijdenis, maar van bovenaf door hogere macht aangehouden, zooals de hervormde gemeenten, terwijl de besturen steeds meer neiging vertoonen om zich te consolideeren tot permanente colleges.

De geschiedenis heeft geleerd, dat één stap op dezen weg onherstelbaar is en noodwendig tot verdere stappen voert, dat het noodlottig is niet alleen voor het innerlijke leven der plaatselijke gemeenten, maar ook voor het kerkverband. Wij mogen daarom mannen als Prof. Greijdanus en Dr. van Lonkhuijsen dankbaar zijn, dat dit „kerkrecht" ook nu weer bij hen scherpe bestrijding heeft gevonden.

Ik meen te mogen vaststellen, dat de besluiten van de meerdere vergaderingen beslissend zijn en dat de kerken gebonden zijn deze op te volgen, terwijl nochtans de synodes geen hogere bevelende machten zijn.

Het gezag van de meerdere vergaderingen is niet dat van een heerscher over onderdanen, die onderwerping vordert, desnoods met politie; maar 't is gezag van de gezamenlijke eenheid tegenover de afzonderlijke zelfstandige eenheden, die zich bij afspraak of accoord verbonden hebben. Daarin ligt de plicht tot onderwerping aan de besluiten. Het is dus terdage een potestas decisiva, een beslissende macht. Maar dit sluit toch niet in, dat nu de meerdere vergadering zelf eigenmachtig in een weigerachtige kerk ingrijpt, en gaat optreden, om haar eigen besluiten uitgevoerd te krijgen. Dit zou misbruik zijn van macht, want het recht daartoe ontbreekt haar.

Wij kunnen ons drie gevallen voorstellen van conflict.

- 1o. ongehoorzaamheid van de plaatselijke kerk.
- 2o. wanbestuur in de plaatselijke kerk;

1) Ook wanneer dit laatste gevoegd wordt bij het volgende vers, zooals Prof. Groshede voorstelt, gaat dit door.

3o. afwijking van de belijdenis door de plaatselijke kerk.

Geval 1: Ongehoorzaamheid. Het sterkste voorbeeld nemen we: een kerk weigert te voldoen aan alle financiële verplichtingen. De classis of synode staat dan zeer sterk, want deze kerk maakt zich schuldig aan ontrouw, zelfs aan woordbreuk. Het gezag is dan bevelend: Gij moet dat doen. De straf ligt daar onmiddellijk achter; anders kunt gij geen lid van het kerkverband blijven en wordt gij uitgescheiden. Dan gaat de meerdere vergadering niet over tot eigenmachtig ingrijpen in de zaken van zulk een kerk, tot ontzetting van den kerkeraad of tot opheffing van de gemeente. Neen, zij werkt op de consciëntie, en wanneer het niet baat, dan laat zij het tenslotte voor de verantwoordelijkheid van zulke ambtsdragers en van zulke geloovigen. De gemeente alleen kan ontzeten uit het ambt. Desgevraagd met hulp van de classis of synode.

II. Wanbestuur. Dit is geen zaak tegenover de meerdere vergadering, maar een interne aangelegenheid van een plaatselijke kerk, waarbij de meerdere vergadering te hulp geroepen wordt. Het betreft dan zonde van het ambt tegen de eigen gemeente. Wordt de classis er in betrokken, dan blijft het altijd een medisch geval. Het geeft geen directe aanleiding tot de bedreiging met uitscheiding uit het kerkverband, en de besluiten van de meerdere vergadering dragen een ander karakter, dan die in het eerstgenoemde geval van weigerachtigheid. Waar het de interne zaken van de kerk zelf betreft is er in elk geval nog minder aanleiding voor de meerdere vergadering om eigenmachtig in te grijpen en ambtsdragers af te zetten. Wel kan zij recht hebben dit sterk aan te dringen, en dit zelfs als voorwaarde te stellen voor het verdere kerkverband.

Dat zich hier zeer groote moeilijkheden kunnen voordoen, kan gereedelijk worden toegegeven.

Denken we ze ons maar zoo sterk mogelijk.

De meerdere vergadering kan getart worden door ambtsdragers, die zich het ambt onwaardig gemaakt hebben en schuld moeten belijden.

Dan is er aanleiding om het tuchtmiddel toe te passen, dezulken uit te sluiten van het deelnemen aan de vergaderingen van classe en synodes. Waarom wordt deze voor de hand liggende phase in de behandeling nooit toegepast? Ieder zal het prijzen, wanneer de meerdere vergadering zich op grond van de Schrift, in aansluiting bij het goede deel van de gemeente, met groot gezag en waardigheid weet te laten gelden.

Maar nooit kan dit tengevolge hebben, dat het karakter van classe en synode zelf van meerdere vergadering verandert in dat van hogere vergadering, die, los van de gemeente, van bovenaf, eigenmachtig, heerschend, gebiedend en afzettend, als een hogere macht over de kerk, optreedt.

III. Het geval van afwijking in de leer. Hier heeft de meerdere vergadering wel rechtstreeks mee te maken. Want het is verlaten van den gemeenschappelijke grondslag, de belijdenis, die accoord van gemeenschap is. Dit kan alleen den predikant betreffen. Wordt de afwijking in dit geval op grond van Gods Woord bevestigd, dan spreekt de meerdere vergadering uit, dat, zoo iemand geen predikant mag zijn in de Gereformeerde Kerken. Volhardt hij in zijn dwaling, dan behoort de meerdere vergadering hem vervallen te verklaren van de bediening van het ambt in de Gereformeerde Kerken. Ipso facto heeft de betrokkene, waar hij in tegenspraak gekomen is met het onderteekening-formulier dit zelf verklaard. Maar dit vervallen verklaren van de bediening van het ambt in de Gereformeerde Kerken is niet hetzelfde als zoo iemand uit het ambt ontzetten in de plaatselijke kerk, waaraan hij verbonden is. Wanneer hij echter door de meerdere vergadering vervallen verklaard is van de bediening van het ambt in de Gereformeerde Kerken, dan ligt daarin een moreel vonnis en dan geldt dit volgens de synode ook voor de kerk, die hij dient. Wil deze dus in 't kerkverband blijven, dan moet zij den predikant ontzetten uit zijn ambt. Wanneer zij dit niet doet, en den predikant volgt in zijn afwijking van den gezamenlijken grondslag, dan maakt zij zich ipso facto los van het kerkverband.

Maar ook in dit geval heeft de meerdere vergadering niet het recht om eigenmachtig in de zaken van de plaatselijke kerk in te grijpen en den predikant, of den kerkeraad, te ontzetten uit hun ambten. Dit moet de kerkeraad doen, of wanneer het den kerkeraad betreft, dan moet de gemeente dit doen, die ook tot het ambt geroepen heeft. De kerkeraad heeft de verantwoordelijkheid voor zulk een gemeente. De synode niet. Deze kan als uiterste maatregel, wanneer de kerkeraad meegaat op het afwijkende spoor, alle gemeentelieden voor hun verantwoordelijkheid plaatsen, met het gezag van de Heilige Schrift, zoodat ieder persoonlijk de keuze moet doen. 't Spreekt vanzelf, dat hierbij verondersteld wordt, dat alles geschiedt in den geest der liefde, die er is door den Geest van Christus, die het karakter van de kerkelijke vergaderingen adelt. Wanneer dan allen het gezag van de kerkelijke vergadering versmaden en daarin Gods Woord verwerpen, bewijst zulk een kerk er niet meer bij te hooren. Maar zeer waarschijnlijk zal het dan wel blijken, dat er een groot deel is, dat de goede zijde kiest. En misschien zal in dezen rechten weg minstens zooveel bereikt worden, als wanneer de synode zelf als hogere macht optreedt en de ambtsdragers afzet.

In elk geval heeft de meerdere vergadering niet het recht om dit laatste eigenmachtig te doen.

(Slot volgt.)
J. S. POST.

LITERATUUR EN KUNST

Tegenstellingen.

„Twee ringen", door Zuster Sonja. — H. J. Spruyt's Uitg. Mij., Amsterdam.

In een voorrede, die de bekende Dr. J. H. Gunning voor dit boek schreef, vertelt hij ons dat Zuster Sonja geen schrijfster is, die uw verbeelding met breede perspectieven of zwaarwichtige problemen bezig houdt, en dat haar stijl nog niet die soberheid en zelfbeheersching heeft, die de kenmerken zijn van ware, hooge kunst. Ziezo, we weten dus om te beginnen al waar we ons aan te houden hebben. En we verwachten een boek, dat ons als vacantelectuur een paar aangename uurtjes van ontspanning zal geven.

Nu hebben we ontspanningslectuur eens aldus hooren definiëren: boeken, waarvan je geen hoofdpijn krijgt. Maar als ge een boek wilt lezen waarvan ge geen hoofdpijn zult krijgen, geef dan aan „Twee ringen" geen plaats in uw reiskoffer!

Zuster Sonja heeft reeds eerder twee schetsenbundels geschreven over het ziekenhuisleven. Zo lang zij zich bij dit thema houdt gaat het goed, ook in „Twee ringen". Zuster Jet Goldstein is als verpleegster niet onaardig, en de scènetjes in het ziekenhuis zijn soms werkelijk vlot geschreven.

Maar o wee, zuster Jet houdt een dagboek. Een dagboek, dat door haar wordt aangesproken als „mijn boekje", en „lief boekje van mij". En er is een jonge dokter in het ziekenhuis. U hebt het al geraden, we krijgen hier een ziekenhuis-idylle. In de operatiekamer, waar zij hem assisteert, spelen zich liefdes-tooneeltjes af, waarbij beide gelieven zich van verheven taal bedienen, in den trant van „mijn goudgelokte lieveling", en „mijn gouden kleinood". Citeeren hieruit zou een al te gemakkelijke wijze van recenseren zijn!

Dr. de Laat wenscht, om een duistere reden die hij niet noemen kan, het engagement nog niet publiek te maken. Jet vertrouwt aan haar boekje toe, dat ze een schaduw voelt, die kil over haar geluk zweeft.

De zwevende schaduw wordt werkelijkheid, want Nico de Laat blijkt — een getrouwd man te zijn. Hij heeft dat niet eerder verteld, om het „heerlijk gouden weefsel onzer liefde" niet te verscheuren. In een brief aan Jet beticht hij zichzelf als een monster, dat een edele vrouwenziel op 't diepst gewond heeft. Intusschen, met zijn vrouw leeft hij allang niet meer samen. 't Is een onberaden huwelijk geweest, en na hun trouwen bleek, volgens Nico, „de koelheid van die vrouw van een buitengewoon gehalte te zijn". Men kan hem toch niet kwalijk nemen dat hij die vrouw van dat gehalte niet trouw bleef!

Jet geeft den geliefde op, na zwaren strijd. Haar moeder heeft haar ook al gewaarschuwd, omdat Nico een ongelovige is. Jet tracht zichzelf echter te bedriegen op dat punt, en vertrouwt aan het boekje toe dat hij „wel gelooft, maar alleen niet precies zooals de kerk het voorschrijft".

De gelieven besluiten om elkaar niet meer te zien, en Jet krijgt zware pleuritis. Ze blijven echter elkaar trouw. De Swaan, die een heimelijke liefde voor Jet koestert, wordt dan ook teruggewezen. Even houden we ons hart vast. De moeder van Jet heeft ook al een ongelukkige liefde in haar jeugd gehad, en om er nu nog een van dergelijk kaliber te moeten verwerken, zou wat al te bar worden.

Maar De Swaan ontdekt gelukkig ter rechter tijd, dat hij Jets zuster Tine nog liever vindt, en we slaken een zucht van verademing.

Na acht jaren sterft de vrouw, die Nico gebonden hield. Jet is in dien tijd wijkverpleegster op een dorpje geworden. Ieder jaar stuurt Nico een bos roode rozen, voor elk jaar één roos.

Op den achtsten verjaardag van hun liefde gaat hij zelf die rozen brengen, met de boodschap der bevrijding. Maar maak u niet blij, we krijgen géén happy end tot belooning van 't feit, dat we nu al 280 bladzijden doorgeworsteld hebben. De schrijfster heeft een heel wat dramatischer ontknooping voor ons in petto.

In gedachten verdiept over de rozen, die vandaag wel komen zullen, rijdt zuster Jet te veel links in de dorpsstraat, als ze haar wijk in gaat. Een auto moet voor haar uitwijken, botst tegen een boom, en de man die er in zit wordt doodelijk gekwetst. Als Jet den gewonde bevrijdt liggen naast hem in de auto acht roode rozen, doorweekt van bloed. En het einde is dat Jet haar taak als wijkzuster weer op moet nemen. De Swaan heeft echter Nico kort voor zijn sterven nog ontmoet op een conferentie, „onder vele ernstige Godzoekers".

We vragen ons af, na lezing van „Twee ringen", waarom zuster Sonja zich niet liever houdt bij haar schetsjes. Er zijn mensen die ze graag lezen. In „Twee ringen" komt Gods Naam veelvuldig voor, en het aantal gebeden is groot. Iemand heeft eens gezegd: het is een groot kwaad onder ons dat we vaak „ontijdig stichtelijk" worden. Die gedachte laat u niet los als u dit boek van Zuster

Sonja 1
moeder
vraagt,
Laat en
innerlijk
dat God
de moe-
laten he-
Het is
Dergelij
in discen

Het is
schijnli-
een bo-
spreekt
„De w
Wilhelm
Het la
voerig is
volstaam
boek.
Het p
dit boek
Ze moe
haar ple
filosoof.
Wilhelm
sche sch
idealism
heid, m
schenk v
Wie
Jeanna
romantiz
levensse
in is da
misschie
maar a
frisch l

M.

GEF

(Alle
Ds I

Van e
kreeg ik
die toch
nauw al

O zoo
God g
Deze l
het krij
hangt.

Nu ha
des Hei
Akker".

Daarin
verteld
jaren v
Luitena
van den
gebeden
verklara
belofte
keering

Met gl
gepredik
nooddign
knieën.
de offic
Toen o
strijd. H
God hen
niet get
geloof n

Het w
Kwart
met een
bloed d
Aan d
nog eens
moeide
had de

Zoove
Nu st
volgende

1. Is c
2. Ind
verkeerd
3. Is c
4. Ik l
schen w
soon of
verhaalt
Mijn a
1. Nee
ben met
enkelen

Sonja. — H. J.

r. J. H. Gun-
hij ons dat
uw verbeel-
waarachtige
stijl nog niet
teft, die de
nsl. Ziezoo,
we ons aan
en een boek,
aangename

eens aldus
an je geen
ik wilt lezen
en, geef dan
reiskoffer!
zee schetsen-
stieven. Zoo-
het goed, ook
n is als ver-
etjes in het
schreven.

lagboek. Een
esproken als
mij". En er
U hebt het al
nis-idylle. In
steert, spelen
eide gelieven
ten trant van
mijn gouden
al te gemak-

re reden die
nog niet pu-
taar boekske
il over haar

lijkheid, want
man te zijn.
het „heerlijk
verseheuren.
helft als een
p't diepst ge-
uw leeft hij
raden huwe-
leek, volgens
a een buiten-
em toch niet
a dat gehalte

i strijd. Haar
huwd, omdat
chzelf echter
uwt aan het
ir alleen niet
ft".

niet meer te
blijven echter
melijke liefde
eruggewezen.
oeder van Jet
n haar jeugd
gelijk kaliber
bar worden.
f ter rechter
ver vindt, en
f.

Nico gebon-
rpleegster op
urt Nico een
roos.

m liefde gaat
oodschap der
krijgen geen
dat we nu al
n. De schrijf-
ontknooping

zen, die van-
r Jet te veel
wijk in gaat.
t, botst tegen
ordt doodlijk
t liggen naast
oorweekt van
taak als wijk-
an heeft ech-
tmoet op een
zoekers".

Twee ringen",
er houdt bij
te graag lezen.
m veelvuldig
Iemand heeft
id onder ons
orden. Die ge-
k van Zuster

Sonja leest. We zijn het van harte eens met de moeder van Jet. Wanneer ze aan haar dochter vraagt, of het nu volkomen uit is tusschen Dr de Laat en haar, antwoordt Jet: „Uiterlijk wel, maar innerlijk is het me onmogelijk. 'k Geloof ook niet dat God dat van me vraagt". En dan antwoordt de moeder, die al vaak haar waarschuwing heeft laten hooren: „Haal God daar nu maar niet bij".

Het is jammer, dat dit boek geschreven werd. Dergelijke boeken brengen onze Christelijke lectuur in discredit. En dat is geen wonder.

„De Wereld groeit", door Jeanna Oterdahl.
J. M. Meulenhoff, Amsterdam.

Het is werkelijk een genot om na dit onwaarschijnlijk-romantische product van Zuster Sonja een boek te lezen, dat zulke gezonde en klare taal spreekt als dit nieuwe werk van Jeanna Oterdahl.

„De wereld groeit" is een vervolg op „Helga Wilhelmina".

Het laatste werd, nog niet zoo lang geleden, uitvoerig in deze rubriek besproken. We kunnen dus volstaan met een korte aankondiging van dit tweede boek.

Het pleegkind van den schoenmaker groeit in dit boek op van bakvisch tot volwassen meisje. Ze moet het al vroeg stellen zonder den steun van haar pleegvader, dien wonderlijken, trouwhartigen filosoof. Het leven is niet gemakkelijk voor Helga Wilhelmina, en groeien doet pijn. Maar deze Zweedsche schrijfster bezielt haar heldin met een sterk idealisme, dat niet doet vluchten uit de werkelijkheid, maar het leven doet aanvaarden als een geschenk uit Gods hand.

Wie „Inger Skram" gelezen heeft, weet dat Jeanna Oterdahl de dingen allerminst ziet in een romantisch waas. Dat geeft haar boeken groote levensechtheid. En het bijzonder aantrekkelijke er in is dat zij zóó dicht bij de natuur leeft, als men misschien alleen in de Skandinavische literatuur maar aantreft. „De wereld groeit" is een nobel en frisch boek, dat we van harte aanbevelen.

M. GR. GILHUIS—SMITSKAMP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Staan op de Rots.

Van een broeder, die het niet gemakkelijk heeft kreeg ik een schrijven met onderscheidene vragen, die toch ook, welbeschouwd, in den wortel zeer nauw aan elkander verwant zijn.

O zoo graag wil ik trachten hem te helpen.

God geve, dat het gelukke.

Deze broeder heeft gevolgd mijn artikeltjes over het krijgen van teksten en wat daarmee samenhangt.

Nu had hij gelezen het gedenkboek van het Leger des Heils, dat heet: „Gulden Schoven van Gods Akker".

Daarin staat op blz. 35 het volgende verhaal, verteld door Evangelist Dallinga: „In de eerste jaren van het Leger des Heils was ik als jong Luitenant gestationeerd te Gorinchem, onder bevel van den toenmaligen kapitein Vlas. Er werd vurig gebeden om de redding van zielen. Op een Zondag verklaarde Vlas zeker te zijn, op grond van een belofte Gods, dat dien Zondag drie zielen tot bekeering zouden komen.

Met gloed en vuur werd dien dag het Evangelie gepredikt, ook in de laatste samenkomst. De uitnodiging werd gedaan, maar... niemand boog de knieën. De samenkomst moest worden gesloten. Toen ontbrandte bij Vlas een hevige innerlijke strijd. Hij wierp zich op de knieën en bad. Had God hem niet Zijne belofte gegeven? Was Hij dan niet getrouw aan Zijne toezegging? Zag Hij zijn geloof niet aan?

Het werd een worsteling der ziel.

Kwartier na kwartier verliep. Toen het gelaat met een doek werd afgewischt, bleek het, dat het bloed door de poriën werd geperst.

Aan de huisdeur van het kwartier werd geklopt, nog eens geklopt, nog eens geklopt en toen de vermoeide strijder dien nacht zich ter ruste begaf, had de Heere hem de drie zielen gegeven".

Zoover het verhaal.

Nu stelt deze broeder, in verband hiermee de volgende vragen:

1. Is dit werkelijk een belofte Gods?

2. Indien niet, is Vlas dan niet door God in zijn verkeerde houding gestijfd?

3. Is dit werk van Satan?

4. Ik heb wel meer gelezen dat zeer vrome mensen wel eens geprofeetd hebben over een persoon of over een toekomst. Staat dit met het bovenverhaalde op één lijn?

Mijn antwoord op deze vragen is aldus:

1. Neen; ik geloof niet, dat wij hier te doen hebben met een belofte. Gods Woord geeft ons geen enkelen grond, waarop wij zouden kunnen ge-

looven, dat God ons dergelijke beloften zou geven.

Zelfs Paulus, de apostel, als hij van den Heere de openbaring krijgt, dat Hij veel volks in Korinthe had, krijgt geen cijfer te hooren.

Wij hebben aan zulk een belofte ook allerminst behoefte.

Wij hebben de roeping om het Woord te prediken, en de belofte, dat Gods Woord niet ledig wederkeert.

Dat moet ons genoeg zijn.

De groote benauwdheid, waarin Kapitein Vlas kwam te verkeeren, heeft hij zich (ik zeg dit met allen eerbied voor zijn ernst) dan ook zelf aangedaan. Na zijn taak, de prediking van het Evangelie te hebben volbracht, had hij de uitwerking rustig den Heere kunnen overgeven.

Nog klaarder komt dit hierin uit.

Hij meende, dat Hij de belofte had, dat er drie zielen zouden worden bekeerd. Maar nu wil hij ook nog hebben, dat die menschen zullen komen en knielen op de zondaarsbank. Is dat misschien noodig voor waarachtige bekeering?

Wat wist Vlas er van of die drie misschien al niet bekeerd waren, voordat zij tot hem kwamen?

Gaat dan die gebedsworsteling tenslotte niet om den Heere te dwingen in een weg, dien Vlas zichzelf had voorgesteld?

2. Of de Heere dan, door die drie menschen aan de deur te brengen, Vlas niet in zijn verkeerde houding stijfde?

Ik kan natuurlijk niet beoordeelen, of die drie menschen werkelijk bekeerd zijn.

Wij moeten hier zeer voorzichtig zijn.

Als dat zoo is, dan was het (afgezien van de openbaring, die Vlas meende gekregen te hebben) Gods voornemen, van eeuwigheid, om dat te doen. Nu kon God toch niet, omdat Vlas zichzelf in dwaling begeven had, die bekeering doen overgaan?

Als Vlas nu in zijn dwaling gestijfd wordt, dan ligt dat niet aan den Heere, Die Zijn Raad uitvoert, maar aan den mensch, die niet leeft bij de eenvoudigheid van het Woord.

Bovendien: wie kan het verband aanwijzen tusschen het komen van die drie menschen en de worsteling van Vlas?

3. Of dit een werk van Satan is, vraagt die broeder. Als daar menschen bekeerd zijn, dan is dat zeker geen werk van Satan.

In zooverre daar in de houding van Kapitein Vlas iets school, dat onschijnbaarlijk was, was het ook zondig; en in zooverre in elke zonde, ook die ons bij onze heiligste verrichtingen aankleeft, de werking des satans trilt, kan men dat hier ook zeggen. Maar natuurlijk kan men niet zeggen, dat die worsteling om bekeering van zondaren Satanswerk is; dat was heerlijk werk, alléén (zooals min of meer al onze werken, ook de beste) bezoedeld met menselijke dwaasheid, wijl het niet geschiedde in absolute gebondenheid aan het Woord.

4. Ik voor mij geloof niet in directe openbaringen, aan wien ook, omtrent personen of toestanden. Wel schijnen sommige menschen een soort eigenschap te bezitten, waardoor zij soms in de toekomst kunnen blikken. Ik kan dat niet verklaren, maar dat wij daarin met een openbaring door den Heiligen Geest te doen hebben, dat geloof ik niet, wijl ik daarvoor geen grond heb in het Woord.

* * *

Laten wij met deze bijzondere dingen toch voorzichtig zijn.

Het gevaar is zoo groot, dat men zulke dingen lezende, daaraan meer waarde gaat hechten, dan aan de rustige, geloovige, Schriftuurlijke, ambtelijke bediening van het Woord.

Ik heb respect voor den ijver en de toewijding van de menschen van het Leger des Heils. Maar wat heeft het Leger gedaan voor de herkerstening van ons volk en voor het instandhouden van 's Heeren Kerk in ons vaderland, vergeleken bij den arbeid en den zegen van de kerken, die in de vorige eeuw zijn gaan leven in gehoorzaamheid aan het Woord?

De fout van het Leger, dat het ambt en de sacramenten laat liggen, wordt niet goedge maakt door persoonlijke ijver en geloof, die ook nog telkens de Schriftuurlijke lijn dreigen kwijt te raken.

* * *

Maar nu de moeilijkheid van dezen broeder. „Kijk", zegt hij, „als u en h.v. Bouwe Vlas in de opvatting omtrent belofte, geloof en gebed zoo veel verschilt, waar blijven wij dan? Is geloof dan geen verbeelding en is gebed geen verbeelding? Is het niet alles suggestie?"

Bouwe Vlas meende zoo echt, dat hij een belofte had en dat zijn gebed zoo echt en geloovig was en u zult wel zeggen, dat dat niet deugde, hoe moeten wij daarmee?"

Lieve broeder, ik begrijp, dat deze dingen u even schokken, maar noodig is dat niet.

De genezing van uw twijfel ligt hierin, dat gij begint met voor uzelf, op grond van Gods belofte, kinderlijk, eenvoudig, Christus aan te nemen als uw Borg en Zaligmaker, door Wien gij met God verzoend zijt.

Dan zult gij u weten te staan op de rots van het Woord, waarvan Christus het centrum is.

Dan zult gij ook weten, dat niet alle geloof en alle gebed suggestie is; dat er ja, veel onechts gevonden wordt, maar dat het onechte zich van het echte laat scheiden door het Woord. Dan komt er vastheid en rust in uw leven.

Dus (en dat zeg ik tegen allen, die door allerlei dingen geschokt worden), begin, zonder vragen, Christus te aanvaarden als uw Heiland, op grond van Gods belofte; dan hebt ge daarin het Woord, in zijn kern gegrepen, dan zult gij heel dat Woord zien als Goddelijk vast en gij zult u sterk weten om bij het licht van dat Woord, waarheid en valsheid, werkelijkheid en suggestie van elkander te onderscheiden.

D. v. D.

HET BOEK VAN DE WEEK

Honderd brieven van Calvijn, vertaald en toegelicht. 1)

Het is verwonderlijk, dat zoo weinig werken van Calvijn in onze taal te lezen zijn. Ons land heeft een zeer gezegend tijdperk gekend, toen, volgens een liberaal geschiedschrijver, het Calvinisme voor ons volksleven dezelfde betekenis had als de lucht voor onze longen.

Bovendien heeft de 19e eeuw ons een Calvinistische Revell gebracht voor velerlei levensterrein. Wat zou er nu meer voor de hand liggen dan dit, dat zoo niet alle, dan toch de meeste geschriften van Calvijn voor ons volk vertaald waren?

Calvijn schreef ook niet moeilijk. En de onderwerpen waarover hij schreef boezemden ons Calvinistisch volk in zijn beste tijden groote belangstelling in.

Ook was dat volk meestal niet traag om boeken te koopen. Menig man-uit-het-volk uit de dagen van Kuiper had een heel bibliotheekje van deze soort lectuur.

Toch treft men zeer zelden een in 't Hollandsch vertaald werk van Calvijn aan. De Institutie dan uitgezonderd.

Verder vindt men commentaren van Calvijn in bibliotheken van predikanten.

Een heel enkele maal treft men Calvijns boekje: „Van de Ergernissen" aan. Zeer zeldzaam is de vertaling van Calvijns boek „tegen de Vrijgeesten". Verder nog enkele kleine geschriftjes en dan hebben we alles wat in 't Hollandsch vertaald is.

Wie meer wil lezen van Calvijn was tot voor korten tijd geheel aangewezen op het oorspronkelijke, dat niet voor het volk toegankelijk is vanwege de taal (Latijn en Fransch), maar ook vanwege den omvang. De Geneefsche uitgave van al Calvijns werken bevatte 7 folio deelen. De Amsterdamsche van 1671, die beter en vollediger is, leidde 9 deelen folio. Ook deze zijn zeer zelden te koop.

De nieuwere uitgave van Baum, Cunitz en Reuss, waarvan het laatste deel in 1900 verscheen, is 58 deelen groot. Daarbij zijn honderden preeken (ongeveer 850, terwijl er nog 1250 in handschrift liggen, die nooit gedrukt werden) en.... 4271 brieven uit Calvijns tijd, van, aan en over Calvijn.

In onzen tijd is een geheel nieuwe Deutsche uitgave van P. Barth en W. Niesel bezig te verschijnen, ook in de oorspronkelijke talen. Al deze schatten zijn ontoegankelijk gebleven voor degenen, die deze groote werken niet kunnen lezen.

Voor wie de Deutsche taal leest is er nog een prachtuitgave van Calvijns Brieven: Rudolf Schwarz, Johannes Calvins Lebenswerk in seinen Briefen, 2 deelen, Tübingen, 1900, (759 Brieven van Calvijn, met uitvoerig register en zeer vele aantekeningen.) Maar ook dit werk is niet meer te verkrijgen bij den boekhandel en antiquarisch zeer gezocht.

Het is eigenlijk onbegrijpelijk, dat ons Calvinistisch volksdeel, dat den naam Calvijn zoo hoog houdt, van dezen levensarbeid onkundig is gebleven. Dat is een groot gemis. Wie Calvijns Brieven gaat lezen, doet telkens verrassende ontdekkingen. Men zegt dan: Is dat Calvijn? Ik had hem mij geheel anders voorgesteld.

Hij is Schriftuurlijk fel tegen „Rome", maar daarom juist niet van het genre onzer anti-papisten. Tegen allerlei voorloopers van moderne religieuzeit is hij nog feller dan tegen Rome. Hij staat daar dus heel anders tegenover dan vele hedendaagsche „Calvinisten".

En deze strijder naar rechts en naar links, desnoods tegen zijn eigen geliefde broeders in den Heere, als zij 't gevaar niet zien — deze polemist „in den Heere" bij uitnemendheid — is ootmoedig en bescheiden en verdraagzaam „in den Heere" als niemand anders.

Calvijn was zeer begaafd, maar hij heeft zijn verstand en hart gevangen gegeven aan Gods Woord. Hij is gestorven aan de wijsheid dezer wereld omtrent God en Zijn werken en hij is op-

1) W. de Zwart, Calvijn in het licht zijner brieven. Honderd brieven van den reformator, vertaald en toegelicht door W. de Zwart. Kok, Kampen, 1938.